

ILLUSTRASJON: KIM HORTØY • DESIGN: BLUEST DESIGN

RAPPORT 2017

NORSK **SIGRID UNDSET-DAGENE** LILLEHAMMER

LITTERATURFESTIVAL

30. MAI TIL 4. JUNI 2017

Karl Ove Knausgård / Vigdis Hjorth / Ngugi wa Thiong'o ^(KE) / **NASJONALISME** / Olga Ravn ^(DK) /
Hans Herbjørnsrud / Jason Timbuktu Diakité ^(SE) / **YTRINGSFRIHET** / Åsne Seierstad / S  n ^(IS) /
Kamila Shamsie ^(PK) / Moddi / **INDISK LITTERATUR** / Jerry Pinto ^(IN) / Ila Arun ^(IN) / Tove Nilsen /
PEGASUS 10   R / Meg Rosoff ^(US) / Svein Nyhus / Johan Theorin ^(SE)

LITTERATURFESTIVAL.NO

FRITT ORD

KULTURHUSET

Dagbladet

Eidsiva

S  RBANKSTIFTELSEN

Kavli fondet

NORDISK KULTURFOND

OPPLAND fylkeskommune

Lillehammerregionen

Lillehammerregionen

Lillehammerregionen

INNHold

1 INNLEDNING.....	3
2 PROGRAM.....	4
2.1 Det generelle festivalprogrammet.....	4
2.2 PEGASUS – for barn og unge	10
2.3 Barne- og ungdomslitteratur for et voksent publikum.....	13
2.4 Boklek	14
2.5 Helårsdrift på Litteraturhus Lillehammer	14
3 FESTIVALEN I TALL.....	14
4 MARKEDSFØRING OG INFORMASJON	17
5 ØKONOMI	22
6 SAMARBEIDSPARTNERE.....	23
6.1 Nettverkssamarbeid.....	23
6.2 Samarbeidspartnere og støttespillere	23
6.3 Kjøpte tjenester	24
7 ORGANISASJONEN	24
7.1 Administrasjonen	24
7.2 Styret.....	24
7.3 Rådet	24
7.4 Frivillige.....	25
8 UTFORDRINGER.....	26
9 OPPSUMMERING.....	27
10 FORFATTERE 2017	28

Stemningsbilde Stortorget (Foto: Caroline Strømhylden)

1 - INNLEDNING

Norsk Litteraturfestival
Sigrid Undset-dagene
Lillehammer 30. mai til 4. juni 2017

Det setter sitt preg på bybildet når Nordens største litteraturfestival inntar en norsk småby med omtrent samme folketall som festivalen har publikummere. Brått er festivalpublikummet i flertall i gater, på kafeer og alle scenene som dukker opp både her og der og en rusletur i gågata innebærer store muligheter for å treffe på litterære verdensstjerner. Penguin kåret nylig Norsk Litteraturfestival til en av de 20 beste litteraturfestivalene i verden og ambisjonen for den 23. litteraturfestivalen på Lillehammer var å bekrefte posisjonen og sørge for at et bredt utvalg lesere og forfattere kunne møtes rundt god litteratur og viktige samfunnsspørsmål. Vi opplevde at festivalens fokus på nasjonalisme, samt indisk og britisk litteratur vakte interesse. Vi feiret også at Pegasus, festivalens tilbud til barn- og unge, var 10 år, med tidenes mest omfattende program og interesse. Festivalen hadde 228 arrangementer, med program som omfattet de fleste litterære sjangre og rettet seg mot alle aldersgrupper og ulike interesser. Med ca 350 medvirkende og 26 703 besøkende satte festivalen sitt preg på Lillehammer de seks dagene den pågikk.

Festivalens ambisjon er hele tiden å utvikle programmet, introdusere publikum for nye forfatterskap og bidra til å øke litteraturinteressen gjennom å nå nye publikumsgrupper og fungere som en møteplass for litteratur.

Vi er stolte av festivalens omfattende satsning på barn og unge, Pegasus. Gjennom året blir det arrangert kurs og verksteder, konkurranser, aktiviteter, forfattermøter og forestillinger for barn og unge fra barnehagealder til og med videregående skole. For fjerde år inviterte vi til Boklek, som er et tilbud til alle skolestarterne i Oppland fylke.

Kritikere, debutanter, oversettere, bibliotekarer og andre litteraturfestivalarrangører er blant gruppene som møtes på Lillehammer til seminarer, møter og festival. Hvert år inviterer NORLA internasjonale oversettere og forleggere til å komme til festivalen for å presenteres for norsk litteratur.

Hele Lillehammer tas i bruk og festivalen har et godt samarbeid med andre aktører i litteraturbyen som også bidrar betydelig. På Nansenskolen arrangeres en rekke seminarer for forfattere og skrivende, Høgskolen i Innlandet er viktig medarrangør av Bjørnsonforelesningen og det er berikende for festivalen å ha Bjerkebæk og Aulestad, dikterhjemmene til to av Norges Nobelprisvinnere i litteratur, som festivalarenaer. Takket være 240 frivillige blomstret litteraturbyen under festivalen.

Takk for i år og velkommen tilbake 29. mai til 3. juni 2018!

Hilsen festivaladministrasjonen

2 - PROGRAM

Indisk litteratur, nasjonalisme og satsing på barn og unge preget årets festival.

Et rikt utvalg norske og utenlandske forfattere, blant andre Vigdis Hjorth, Kamila Shamsie, Åsne Seierstad, Ngugu wa Thiong'o, Claire-Louise Bennett, Max Porter, Arnar Már Arngrímsson, James Rebanks, Ida Hegazi Høyer, Jan Kristoffer Dale, Meg Rosoff, Kyrre Andreassen, John Freeman, Mona Høvring, Yadollah Royaei, Jerry Pinto, Selma Lønning Aarø, Tishani Doshi, Karl Ove Knausgård, Jason Timbuktu Diakité, Kim Leine, Unni Lindell, Tove Nilsen, Steve Sem-Sandberg, Johan Theorin og Gro Dahle, gjestet årets festival. Og enda er bare noen få nevnt.

2.1 Det generelle festivalprogrammet

Åpningen

Årets åpning markerte både 150-årsjubileet for Ibsens *Peer Gynt* og fokuset på India. Dialogen mellom den indiske Bollywoodstjernen og lederen for Ibsenfestivalen i Mumbai, Ila Arun, og vår egen Kåre Conradi som hhv Mor Åse og Peer på hindi og norsk ble en uforglemmelig opplevelse. Sudesh Adhana danset utdrag fra MAN, koreografi av Sølvi Edvardsen, Gro Dahle framførte et spesialskrevet dikt i anledning Pegasus' 10-årsjubileum, Ragnar Hovland og den indiske poeten Tishani Doshi leste. Nils Petter Molvær og Trilok Gurtu spilte sammen og hver for seg og dansere fra X-Ray ungdomshus i Oslo danset sammen med dansere fra L&G Dansesenter. Kveldens konferansier, den indiske forfatteren Jerry Pinto, fortalte om barndomsopplevelser med Kristin Lavransdatter og hvordan det hadde vært for ham å få muligheten til å sitte og skrive på Bjerkebak i forkant av festivalen.

Sudesh Adhana - Åpningsforestillingen (Foto - Øystein Nordås)

Dobloug-prisen ble delt ut til Steinar Opstad og Linn Ullmann og festivalen ble åpnet av Kulturminister Linda Hofstad Helleland. Regi og produksjon ved Jørgen Damskau.

Indisk litteratur

På nytt har indisk litteratur blitt aktuell i vår del av verden. De forfatterne som for noen år siden skapte en bølge av oversettelser i Norge har nå modnet ytterligere, og er viktige samfunnsdebattanter i landet. Med fremveksten av nasjonalistiske strømninger i vår egen del av verden, kan vi nå se den indiske litteraturen på en helt ny måte. Som et varsel.

India er et land hvor mange ulike religioner, etniske grupper og språk eksisterer side om side, samtidig som landet også er preget av ekstreme forskjeller mellom rik og fattig, overklasse og underklasse, menn og kvinner, majoriteter og minoriteter. Litteraturen er et viktig våpen i kampen mot undertrykkelse og institusjonalisert diskriminering. Jerry Pinto, Laxmi, Tishani Doshi, Salma, Rana Dasgupta, Sharad Paul, Salil Tripathi og andre av våre indiske gjester utdypet i løpet av festivalen hva som ligger i det og hvordan et slikt engasjement får et kunstnerisk uttrykk.

Nasjonalisme

Brexit, Trump og falske nyheter. Både i vår nære, norske virkelighet og i en større internasjonal sammenheng ser vi at de nasjonalistiske strømningene har blitt tydeligere og debattklimaet hardere. Festivalen rommet opplysning, debatt og kritisk ettertanke. Simen Ekern, Kamila Shamsie, Salil Tripathi, Sjøen, Bård Vegar Solhjell, Larry Siems, Elisabeth Åsbrink, Andrew McMillan og Rana Dasgupta er blant forfatterne som bidro med å belyse hva som skjer i Norge, Europa og verden for øvrig.

Kamila Shamsie og Laila Bokhari - Bjørnsonsamtalen (Foto - Caroline Strømhylden)

In other words

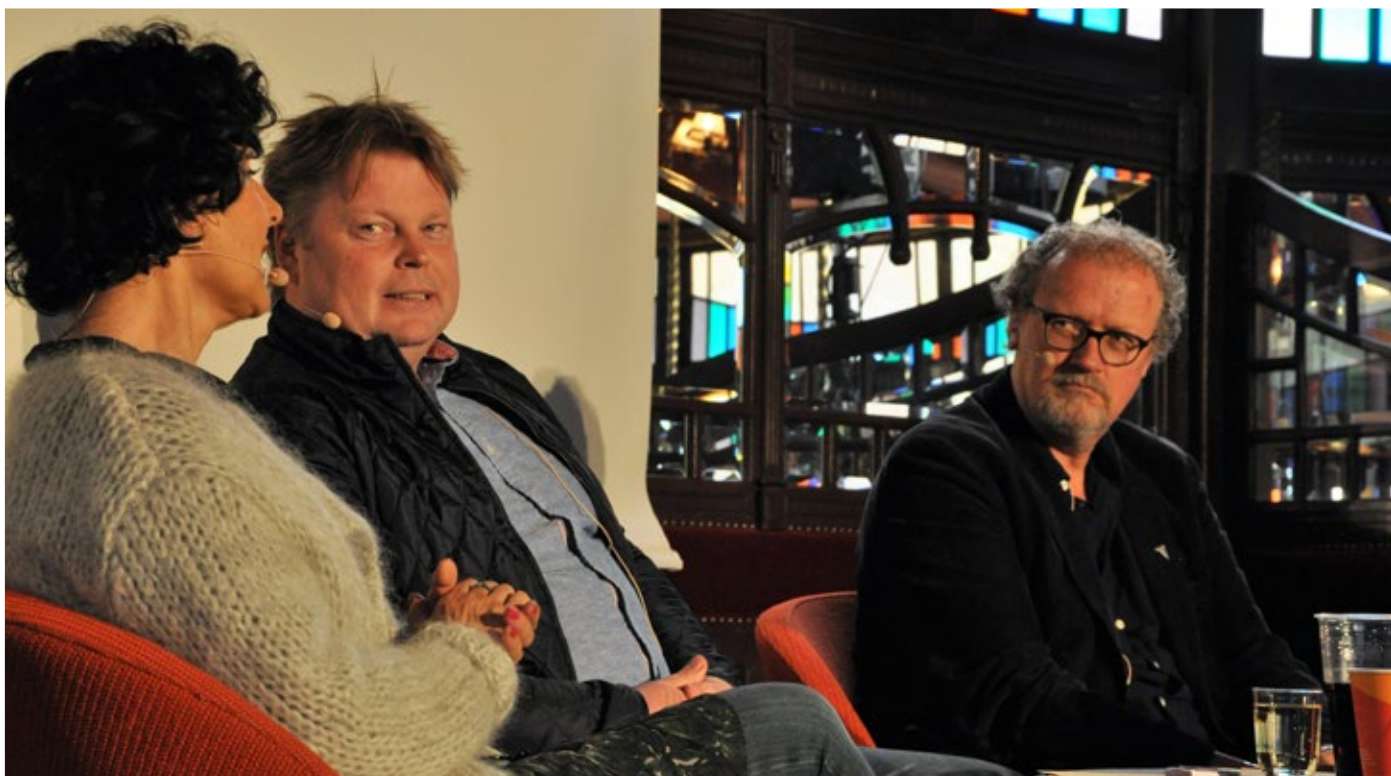
Når yringsfriheten er truet, innskrenket eller forbudt blir kunstnere og forfattere tvunget til å finne stadig mer oppfinnsomme måter for å unngå autoritær undertrykkelse. Motstanden finner nye former, nye ord, nye midler. «In other words», ICORN- og PEN Internationals konferanse som gikk parallelt med og i samarbeid med festivalen, ble en interessant utforskning og feiring av kunstens og litteraturens motstandsdyktighet i en postfaktuell verden.

Mer enn 300 deltakere fra mer enn 60 land deltok på konferansen og mange av disse bidro til å berike årets festivalprogram. Kamila Shamsies Bjørnsonforelesning, som er et av høydepunktene under festivalen, var også et viktig innslag i konferanseprogrammet. Ellers var det for eksempel mulighet til å møte Åsne Seierstad i samtale med den syriske journalisten og dokumentarskaperen Ali Al-Ibrahim og å oppleve den tyrkiske forfatteren Asli Erdoğan i skypeoverføring.

Samfunnsengasjert krim

Den nordiske krimlitteraturen holder høy kvalitet og er populær som aldri før. Hvordan kan det ha seg at det trygge sosialdemokratiske Skandinavia, med lav kriminalstatistikk, har blitt et så vellykket utgangspunkt for å beskrive menneskesinnets irrganger og miljøer som bringer svake sjeler inn på kriminelle løpebaner?

Svenske Johan Theorin og de norske krimforfatterne Torkil Damhaug, Unni Lindell og Jørn Lier Horst, samt Norges fremste krimekspert Nils Nordberg forsøkte å gi svar.

*Unni Lindell , Jørn Lier Horst & Erik Bystad - Finn morderen! Et litterært spill for krimelskere
(Foto - Therese Bendiksen)*

Kan vi tilby en tjeneste?

Samarbeidet med Marie Bergby Handeland og Morten Liene ga årets festivalprogram noen overraskelser som ikke stod i programmet og som bød på uventede og nye opplevelser. Marie, som er utdannet danser, og Morten, som er utdannet skuespiller, var åpne for oppdrag under hele festivalen. Både festivaladministrasjonen og publikum benyttet seg av tilbudet og bestilte et bredt utvalg av deres opplevelsesbaserte tjenester. I forkant var det avtalt at de skulle holde to konserter basert på Jahn Teigen-låter, forsterke Gro Dahles opplesning under åpningen, synge for, om og med dyrene under familiedagen på Maihaugen, en tjeneste som for øvrig ble utviklet for og etter inspirasjon av litteraturfestivalens arrangement, og begrave festivalen etter siste arrangement. Mange benyttet seg av tjenestene og Marie og Morten hadde totalt i overkant av 40 oppdrag og fikk gode tilbakemeldinger. Etter å ha presentert seg og tjenestene på nettverksmøte for norske litteraturfestivaler ble de også booket inn til nye oppdrag på andre festivaler.

Nordisk møteplass

Mange forfattere etterlyser bedre tid til å snakke med forfatterkollegaer, diskutere på tvers av

landegrensene og muligheten for å danne nettverk når de er på festival, i tillegg til at de selvsagt ønsker å møte sitt publikum og gi av seg selv på scenen. Med Nordisk seminar har Norsk Litteraturfestival skapt en slik møteplass.

For fjerde år på rad inviterte vi forfattere fra Norge, Sverige, Danmark og Island til et to-dagers, lukket seminar etterfulgt av at forfatterne deltok på arrangementer under festivalen. Årets deltakere:

Dy Plambeck (Danmark), Eiríkur Örn Norðdahl (Island), Ida Hegazi Høyer (Norge), Lars Haga Raavand (Norge), Olga Ravn (Danmark) og Amalie Smith (Danmark), Athena Farrokhzad (Sverige) og vert Birger Emanuelsen (Norge).

Dessverre ble Farrokhzad, Ravn og Raavand forhindret fra å delta på seminaret og de planlagte arrangementene på Lillehammer.

Forfatterne som deltok på Nordisk seminar ble også invitert til å bidra med en nyskreven tekst i antologien Nordisk NU, som festivalen utga i samarbeid med Flamme forlag. Pamfletten var festivalens gave til alle bidragsytere.

Tilbakemeldingene fra deltakerne har vært svært positive og bekrefter at forfatterne setter pris på å få mulighet til å delta i et slikt faglig forum, få nye bekjentskaper og opplevelsen av også å få når de deltar på festival, ikke bare å gi.

Sakprosa og debatt

Debatter, foredrag og ulike former for møter med sakprosaforfattere utgjorde i overkant av to femtedeler av festivalprogrammet.

Sakprosa og skjønnlitteratur stod side om side i årets åpningsforestilling og det var også flere temabaserte samtaler hvor sakprosaforfattere møtte skjønnlitterære. For eksempel møttes Åsne Seierstad og Demian Vitanza til en samtale om norske fremmedkrigere, mens Kamila Shamsie og Rana Dasgupta møttes til en samtale om prosaens muligheter.

Under overskriften Tenketankenenes tenketank diskuterte Magnus Marsdal (Manifest), Eirik Løkke (Civita), Bodil Stenseth (historiker), Nina Hjerpset-Østlie (Human Right Service) den norske nasjonalismen, mens John Olav Egeland og Tomas Knarvik møttes til duell om karikaturtegningen som sjanger i Aulestadslagsmålet.

NFF arrangerte oljeseminar hvor blant annet Arne Johan Vetlesen holdt foredrag om hva oljerikdommen har gjort med oss og Maria Berg Reinertsen, Asle Skredderberget og Guro Slettemark debatterte oljefondet.

Oversettertimen bidro til kvalifiserte foredrag om arbeidet og avveiningene rundt oversettelse av ulike litterære verker. Blant annet samtalte Thomas Lundbo med Inger Bråtveit om å vekselvirke mellom å være forfatter og oversetter, mens Vigdis Hjorth og Knut Johansen diskuterte Søren Kierkegaard og hva som skjer på veien fra den danske originalen til den norske oversettelsen og hvordan det igjen kan påvirke en norsk forfatters tekster.

Gjennom to dager kunne kritikere og andre interesserte delta på seminar som rettet søkelys på kritikkens kår. Seminaret, hvor blant andre Åsa Linderborg holdt foredrag om lidenskap og sinne i offentligheten, mens Åsne Seierstad og Steve Sem-Sandberg samtalte med kritiker Bernhard Ellefsen om fortellingen som erkjennelsesverktøy, var i regi av Norsk Kritikerlag.

Premierer og nye produksjoner under Norsk Litteraturfestival 2017

• Festaften

De fem siste årene har festivalen invitert til «Litterær festaften» i Maihaugsalen. Med noen av de viktigste forfatterne og dyktige musikere i aksjon har festaften utviklet seg til å bli et høydepunkt, som en stor forsamling, fra det lokale publikummet til kritikere, forleggere og en stor andel av forfatterne som gjester festivalen, oppsøker. I år inneholdt kvelden et møte mellom den norske novellenestoren Hans

Herbjørnsrud og den amerikanske novelledronningen Lydia Davis (Davis på skjerm fra New York), en samtale mellom Karl Ove Knausgård og den amerikanske kritikeren John Freeman, samt opplesninger ved de tre britiske forfatterne Claire-Louise Bennett, Andrew McMillan og Max Porter akkompagnert av den norske jazzmusikeren Ellen Andrea Wang. Selma Lønning Aarø var kveldens konferansier.

Karl Ove Knausgård, John Freeman - Litterær festaften (Foto - Øystein Nordås)

- Hovedforedraget var ved den islandske forfatteren Sjón. Festivalen har inngått et samarbeid med kunstprosjektet Fremtidsbiblioteket om at vi hvert år i hundre år i fellesskap skal invitere neste forfatter ut til Norge og til festivalen. Atwood var den første, i fjor fulgte den britiske forfatteren David Mitchell og i år altså Sjón. På Lillehammer fikk han i oppdrag å holde årets hovedforedrag, som ble et foredrag om den grunnleggende forskjellen i poeter og politikeres språk.
- «You couldn't make this up», Bjørnsonforelesningen ved den britisk-pakistanske forfatteren Kamila Shamsie. Se opptak av hele foredraget her: <http://mediasite.hil.no/Mediasite/Play/43d0fbc9013547b68ba3b07698dd39301d>
- «Eit splitta hjarte», Undset-foredraget ved Brit Bildøen. Foredraget blir å lese i høstnummeret av Undset-selskapets tidsskrift Gymnadenia.
- Vesaasforedraget ved Jan Kristoffer Dale. Hvert år inviterer festivalen vinneren av Tarjei Vesaas' debutantpris til å holde et nyskrevet foredrag om skrive og tanker omkring litteratur. Årets vinner, Jan Kristoffer Dale, benyttet anledningen til å snakke om hvor mye arbeiderklasselitteraturen har betydd for ham og hvordan bøkene til Per Petterson, Annie Proulx, Charles Bukowski, med flere ga ham grunn til å tro på seg selv. En forkortet utgave av foredraget ble trykket i Dagbladet.
- Kristin Brandtsegg Johansen tok oppfordringen om å foredra om «Sigrid Undset som den nye Ferrante». Det ble en så populær post at det måtte settes opp ekstraforestilling.

- **Tårnpetter**

Urframføring av tekster om Petter Syversen, bygdeoriginalen og takreparatøren som ble landskjent under tilnavnet Tårnpetter, ved brukere og arbeidstakere ved Jobben Lillehammer, Havang Brukerstyrt Senter Lillehammer og Villa Utsikten.

- **Skrible**

Festivalen ble avsluttet med urframføringen av bestillingsverket Skrible, av og med Majorstuen, hvor de fem musikerne hadde skrevet ny musikk inspirert av litteratur. Den vel timeslange konserten var en humørfylt og lekende ferd gjennom litterære tekster som spente fra Morgan Kane, Kristin Lavransdatter, Per Waglen og Lensmann Geissler som utgangspunkt med en musikalsk stil og kvalitet som kjennetegner Majorstuen. Medvirkende: Synnøve S. Bjørset, Tove Hagen, Jorun Marie Kvernberg, Anders Löfberg og Bjørn Kåre Odde.

- **Poesislam**

I samarbeid med det nordiske slammiljøet og Foreningen !les arrangerte vi i år Nordisk mesterskap i poesislam på Lillehammer. Konkurransen holdt høyt nivå, og den nye nordiske mesteren ble Evelyn Rasmussen Osazuwa fra Norge, som også nylig er kåret til verdensmester i poesislam. I tillegg til Osazuwa deltok svenske Agnes Török og danske Lasse Nyholm Jensen.

Forfatterforelesningene på Nansenskolen:

- «Min litterære metode» ved Vigdis Hjorth
- «Hvordan skrive og fremføre et dikt» ved Gunnar Wærness
- «Hvordan bygge fortellerkunst» ved Nina Lykke

- Dessuten «Barnebokbad», «4 forfattere og 1 band», «U-showet» og «**Forfattermaraton**» som er omtalt under del 2.2, Pegasus.

Et bredt utvalg norske forfattere

Norsk Litteraturfestival er en viktig møteplass for publikum som ønsker å oppleve hva som rører seg i norsk samtidslitteratur, og i år fikk man muligheten til å oppleve vel 100 norske forfattere på scenen, blant andre Vigdis Hjorth, Åsne Seierstad, Ida Hegazi Høyer, Jan Kristoffer Dale, Kyrre Andreassen, Mona Høvring, Selma Lønning Aarø, Karl Ove Knausgård, Kim Leine, Unni Lindell, Tove Nilsen og Gro Dahle.

Alle skjønnlitterære fjorårsdebutanter ble invitert til seminar under festivalen, og en del av debutantene deltok også i ulike scenearrangementer.

Årets program var preget av aktualitet, bredde og kvalitet og ble svært positivt mottatt, både fra publikum, forfattere og presse.

Følgende seminarer inngikk i festivalen:

- Nordisk seminar, for inviterte forfattere.
- Debutantseminar, for forfattere som debuterte skjønnlitterært i 2016.
- Å formidle det illustrerte. Litteraturformidling i skolen, for lærere og bibliotekarer.
- Tango for to. Samarbeid mellom bibliotek og næringsliv. Biblitekseminar, for bibliotekarer og andre bibliotekansatte, i regi av Oppland Fylkesbibliotek og Nasjonalbiblioteket.
- Internasjonalt forleggerseminar, for inviterte forleggere, i regi av NORLA.
- Oversettere til Lillehammer, for inviterte oversettere, i regi av NORLA.
- Oljeseminar, i regi av Norsk faglitterære forfatter- og oversetterforening.
- Kritikerseminaret, for kritikere og andre interesserte, i regi av Norsk Kritikerlag.
- Forfatterseminaret, et tilbud til skjønnlitterære forfattere, i regi av Nansenskolen i samarbeid med Norsk Forfattersentrum.
- Helgekurs i kreativ skriving, åpent for påmelding, i regi av Nansenskolen.
- Masterclass med Andrew McMillan for studenter fra Forfatterskolen i København.

Prisutdelinger under Norsk Litteraturfestival:

- Doblougprisen til Steinar Opstad og Linn Ullmann

- Uprisen til Asbjørn Rydland
- Det skjønnlitterære oversetterfonds pris ble delt ut til Turid Farbregd
- Bokhandelens forfatterstipend gikk til Victoria Kielland, Nora Szentiványi og Päivi Laakso.
- Bokhandelens sakprosapriser gikk til Marianne Neerland Soleim og Espen Ingebrigtsen

Utstillinger under Norsk Litteraturfestival:

- Grenseløs. Bildebokillustrasjoner av Svein Nyhus, Galleri Zink.
- Tom Gundersen, Forfatterportretter, Galleri Zink.
- Freedom of expression. Karikaturer, Elephant kunsthall.
- Cartooning Syria. Karikaturer, Kulturhuset Banken.
- Randsoner. Hedevig Ankers fotoserie fra Bjerkebæk, Lillehammer Kunstmuseum.
- I Italias lys. Et dansk-norsk kunstnerfellesskap 1879-1886, Lillehammer kunstmuseum.
- Med streken som våpen – karikatur og identitet, Aulestad.
- Årets vakreste bøker, Lillehammer bibliotek.

Kunstbokmessen Bastard

Oppland Kunstsenter arrangerte en pilotutgave av kunstbokmessen Bastard. Bokmessen hadde 39 utstillere/bidragstgere, 14 arrangementer og var lokalisert på Oppland Kunstsenter, Elephant kunsthall og Lillehammer kino. Messen viste et bredt spekter av kunstbøker, og presenterte enkeltkunstnere og småforlag innen både billedkunstheltet og litteraturfeltet. Messen var godt besøkt med anslagsvis 600 besøkende totalt i løpet av helga.

2.2 PEGASUS – for barn og unge

Pegasus er Norsk Litteraturfestivalens program for barn og unge. Pegasusprogrammet omfatter kurs og verksteder i forkant av festivalen, konkurranser, forestillinger, samt et bredt festivalprogram for barnehager, skoler og barnefamilier. I 2017 feiret Pegasus 10-års jubileum, og programmet besto av 54 arrangementer under festival. Pegasus' hovedfokus har vært å skape gode møter mellom dyktige formidlere og engasjerte barn og unge.

Kurs, barnebokbad og skrivekonkurranser

I februar arrangerte Pegasus kurs i slampoesi for elever på ungdomstrinnet. Kurset ble ledet av Fredrik Høyer, og ble så populært at vi valgte å sette det opp to ganger. Begge kursene var fulltne.

«Utrolig bra verksted med Fredrik Høyer, fengte alle, uavhengig av bakgrunn og interesser. Passer veldig godt inn i den moderne måten å undervise i norsk på, bla kreativ skriving.» – Lærer på ungdomstrinnet.

Tirsdag under festivalen arrangerte vi seminar for lærere om å formidle det illustrerte. Vi hadde innlegg fra ulike aktører innen fagfeltet; Tore Strand Olsen holdt sitt verksted «Fleip og fakta», Leser søker bok bidro med bok-tips knyttet til tegneserier og illustrert litteratur, Ragnhild Malfang snakket om formidling av ordfrie bildebøker, og til slutt var det forfattermøte med Jenny Jordahl og Marta Breen. Seminaret kolliderte dessverre med kurs for en del lærere på Lillehammer så oppmøtet var lavere enn vanlig.

Vi gjennomførte to runder med Barnebokbad i løpet av høsten 2016 og våren 2017. Klasser på 6. trinn ved barneskoler i Oppland arbeidet med litteraturkritikk og spørsmålsstilling med utgangspunkt i filosofiske samtaler knyttet til bøkene «Det er bare kjærlighet» av Sverre Henmo og «Luridiumstyven» av Bobbie Peers. Prosjektet munnet ut i to scenesamtaler, én i november samt én under festivalen, der representanter fra de deltagende klassene bokbadet forfatterne. Samtalen med Bobbie Peers ble filmet av HiL, og strømmet til 6. klasser over hele landet som en del av Foreningen !Les- prosjektet Bokslukerprisen.

Prosjektet 4 forfattere og 1 band, der elever på VG1 fra alle de videregående skolene i Lillehammer går sammen om å produsere et arrangement, ble i år løftet og oppgradert til også å inkludere en mentorordning for elevene. Prosjektet startet opp høsten 2016, og elevene hadde arbeidsmøter gjennom hele året. Også i år ble arrangementet svært vellykket med nesten 600 påmeldte publikummere.

I løpet av våren ble det arrangert en skrivekonkurranse i regi av Norsk Litteraturfestival, GD og Eidsiva.

Oppgaveteksten handlet om hvorvidt ordet er fritt, og klasser på ungdomstrinnet i Hedmark og Oppland var invitert til å delta. Vinnerteksten ble publisert i GD i etterkant, og det ble også medieoppslag i forbindelse med utdelingen som fant sted på Bjerkebæk i midten av juni. I tillegg hadde Bokbussen i Oppland en skrivekonkurranse, «Skriv en fortelling om dagen som forandret alt», der vinneren fikk ta med seg klassen sin til arrangementet Bokbussbobler under festivalen.

Pegasus gjennom hele året

I mars 2017 mottok Pegasus etter søknad en stor gave fra Sparebankstiftelsen: 1 014 000 kroner for å kunne utvikle og etablere et helårstilbud. Gaven fordeles over perioden 2017-2020, og skal i hovedsak benyttes til arrangementer på Litteraturhus Lillehammer i regi av Pegasus. Arrangementsstart er medio september.

Forfattere

Vi hadde i overkant av 60 forfattere og illustratører i aksjon under Pegasus i år. Fra utlandet kom Meg Rosoff (USA/Storbritannia) Arnar Már Arngrímsson (Island), Anna Ahlund (Sverige), Peter Dyreborg (Danmark), Olivia Bergdahl (Sverige), Agnes Török (Sverige), Saga Hedberg (Sverige) og Martin Widmark (Sverige). Det er i møte med forfatterne barn og ungdom får oppleve litteraturen under festival, og forfatternes formidlingsevne vektlegges i like stor grad som litteraturens kvalitet ved programmering. Vi opplever til stadighet at programposter der forfatternes formidlingsevne er god blir mest vellykket, så denne programmeringspraksisen vil fortsette.

Våre forfattere ble godt mottatt, både av publikum og presse. Meg Rosoff fikk spesielt mye og positiv oppmerksomhet. Det samme gjaldt slampøetene, som blant annet fikk dobbeltside og forside i Aftenposten Kultur, og et innslag på NRK Østlandssendingen. TV2 Nyhetene var også til stede på festivalen og lagde innslag fra ett av Bjørn Rørvik og Gry Moursunds arrangementer, samt intervjuet glade barn på festivalen.

Pegasus på Tyrili klatresenter (Foto: Anne-Thea Haavind)

10 års-jubileum

Pegasus feiret 10 års-jubileum. Dette ble markert ved å gjøre ekstra mye av det vi gjør aller best; nemlig å lage litteraturarrangementer. I tillegg hadde vi bursdagsfest for barnefamilier, der Pegasus sin hovedsponsor Eidsiva bød på bursdagskake.

Illustratør og forfatter Svein Nyhus laget i anledning jubileet ny Pegasus-logo, som ble trykket på

ballonger, t-skjorter, rollups, backdrop og kaker. Logoen skal følge Pegasus videre i de kommende årene.

I tillegg skrev Gro Dahle et vakkert leilighetsdikt om Pegasus som ble fremført under festivalåpningen.

Programmet for skoler og barnehager

Hoveddelen av Pegasus-programmet er et påmeldingsprogram tilrettelagt for skoler og barnehager. Programmet ble sluppet i februar, og responsen var enorm. Over 12 000 barn og unge ønsket å delta på festivalen! For å svare på den massive påmeldingen ble det vedtatt å sette opp noen ekstraarrangementer under festivalen. Til tross for dette hadde vi kun kapasitet til å invitere i overkant av 6500 barn og unge til vårt påmeldingsprogram, så etterspørselen er langt større enn tilbudet.

Vi har ulike arrangementsformer under Pegasus-programmet, og både teater, show, konserter, scenesamtaler og forfattermøter var representert. Pegasus benytter seg av de fleste av festivalens arenaer, og vi fylte blant annet Maihaugsalen til randen under to arrangementer. I tillegg ble arenaene på Tyrili, i teltet, i Kulturhuset Banken, på Plan B, på biblioteket, på Elephant og Galleri Zink benyttet mye. Vi opplevde i år igjen hvor viktig det er å ha gode intervjuere og samtaleledere som kan tilgjengeliggjøre forfatter og litteratur for publikum, så dette vil bli vektlagt enda mer i arbeidet med neste års festival.

To klasser på mellomtrinnet ble utfordret til å introdusere arrangementer under festivalen. Klassene ble forespurt på grunnlag av hvilke arrangementer de hadde meldt seg på. De arbeidet med bøkene i klassen i forkant av festivalen, og gjorde gode introduksjoner. Noen av disse elevintrodusørene fikk også delta i et møte med kulturminister Linda Hofstad Helleland og forfatterne Arne Svingen og Jan Tore Noreng.

Forfattermaraton er et arrangement i prosjektet Uprisen der juryklassene får treffe de nominerte forfatterne. Vi forsøkte oss på en ny arrangementsform i år, der elevene selv fikk lede en scenesamtale med forfatterne. I forkant av arrangementet formulerte de syv juryklassene spørsmål som de ønsket å stille de nominerte forfatterne. Spørsmålene ble sendt festivalen i forkant, og ambassadører fra juryklassen på Øyer ungdomsskole var samtaleledere under arrangementet og stilte forfatterne de innsendte spørsmålene. Arrangementet fungerte svært godt, og vi ønsker å gjenta denne prosessen til neste år.

Vi åpnet i år opp for at klasser i videregående skole kunne melde seg på og komme gratis inn på arrangementer på festivalens hovedprogram. For elevgrupper som er over 16-17 år vil arrangementer på hovedprogrammet være vel så interessante som arrangementer med ungdomslitteratur, og vi ønsket i tillegg å gi klassene fleksibilitet til å melde seg på festivalen etter at de visste om de var trukket opp til eksamen. Et fåtall klasser benyttet seg av tilbudet, men de som gjorde det var svært fornøyde. Vi ønsker å videreføre denne ordningen også i 2018, og forsøke å få med et større antall elever på festival.

Pegasus - Skolebarn på vei inn i teltet til Jeg! med Svein Nyhus (Foto: Bente Fagerlund)

Totalt var det 35 barnehager og i overkant av 110 skoleklasser som deltok på Pegasus-programmet i 2017.

Kul-turbuss

Som en gave fra Sparebankstiftelsen fikk vi under festivalen i år disponere en buss med sjåfør som fraktet barn og unge til og fra festivalområdet. Totalt fikk ca. 1000 barn transport med bussen. Busstilbudet ble lyst ut samtidig med påmeldingsprogrammet for Pegasus, og pågangen var stor. Vi kommer til å søke om å få opprettholde busstilbudet i 2018.

Program utenfor festivalområdet

Til tross for tilbudet med Kul-turbuss er transport fremdeles en utfordring for mange av barnehagene og skolene i festivalens nedslagsfelt. Vi har derfor opprettholdt vårt programtilbud utenfor Lillehammer, på Gausdal- og Gjøvik bibliotek. Vi gjennomførte i år tre arrangementer i Gausdal og to på Gjøvik, alle med stor oppslutning samt gode tilbakemeldinger i etterkant.

Helgeprogram

Fjorårets satsning på helgeprogrammet for barnefamilier ble i år både videreført og videreutviklet. Lørdag formiddag hadde vi fem arrangementer i Lillehammer sentrum, *Bukkene Bruse begynner på skolen* i teltet kl. 10, *Førti røvere og et flyvende teppe* på Gravdahl kl. 11, *Tegn din egen Pegasus* i Lillehammer Kunstmuseums verksted kl. 11, *Pegasus bursdagsfest* i Elephant kunsthall kl. 11, og konserten *Dyr og rare kjerringer* i teltet kl. 12. Arrangementene var utrolig populære, ca. 300 publikummere møtte opp for å høre Bjørn Rørvik og Gry Moursund fortelle om Bukkene Bruse! Til sammen besøkte i overkant av 900 publikummere pegasusarrangementer i byen denne formiddagen.

Søndag var det familiedag på Maihaugen, en tradisjon festivalen har bygget opp de siste seks årene. I år var tematikken Dyr og Udyr, og Maihaugens egne dyr var deltakende i programmet i tillegg til både profesjonelle utøvere og lokal amatørkultur. Programmet besto blant annet av Svein Nyhus som fortalte om dyr med vinger, Tor Åge Bringsværd leste fra serien «Katt på ville veier», elever fra kulturskolen spilte *Geitebukken som kunne telle til ti*, og det var kjepphest-løp og ansiktsmaling. Dagen ble avsluttet med en ordentlig rockekonsert med Mikkel og Reverockerne. Arrangementet var godt besøkt med i overkant av 1100 publikummere til tross for regnvær.

Samarbeid med andre

Pegasus har et omfattende samarbeid med Foreningen !les om programmet rundt U-prisen, i tillegg til at Foreningen !les arrangerer Barnebokquiz og Poesislam under Banknatta. I år inkluderte samarbeidet også det tidligere nevnte pilotprosjektet Barnebokbad, samt Nordisk mesterskap i Poesislam. Både festivalen og !les får mye publisitet rundt utdelingen av U-prisen, som i år ble vunnet av Asbjørn Rydland for *Galderstjerna*. Fjorårets U-prisvinner, Jan Tore Noreng, ble tradisjonen tro invitert tilbake til årets festival, og holdt et tankevekkende foredrag under tittelen «Hvem er du, unge mann?».

Norsk Barnebokinstitutt og Pegasus samarbeider hvert år om å løfte frem vinneren av Nordisk Råds litteraturpris for barn og ungdom. I 2016 var vinneren islandske Arnar Már Arngrímsson, som hadde to fine samtaler med Hilde Hagerup på festivalen.

NBU arrangerte også i år Barnebokbar under festivalen, et svært populært arrangement der Café Stift ble fylt til randen av barne- og ungdomsbokinteresserte. NBU deler også hvert år ut stipender til noen av sine medlemmer som får mulighet til å reise til festivalen. I tillegg arrangerte de et seminar om litteratur for mellomtrinnet som var svært populært.

Vi hadde i år også svært vellykkede samarbeid med Barnebokkritikk, Leser søker bok, Kulturdepartementet og Dramatikkens hus.

Sponsorer og støttespillere

Hovedsponsor for Pegasus er Eidsiva. Eidsiva støtter festivalens arbeid med Boklek, og er medarrangør i skrivekonkurransen for ungdomstrinnet som arrangeres hvert år. I tillegg har Pegasus mottatt en stor gave fra Sparebankstiftelsen for å løfte og utvikle festivalens helårsprogram.

2.3 Barne- og ungdomslitteratur for et voksent publikum

Norsk Litteraturfestival har en ekstra satsning på å styrke den delen av programmet for vårt voksne publikum som omhandler barne- og ungdomslitteratur. Vi har i to år forsøkt å samle programpostene

innenfor et begrenset tidsrom, slik at de som har spesiell interesse for dette feltet skal kunne fylle to hele festivaldager med relevant program. Vi har også valgt å legge et flertall av programpostene til samme scene, dette for at publikum skulle slippe å bruke tid på å bevege seg rundt dersom de ønsket å få med seg flere poster.

Programmet, som i hovedsak foregår onsdag og torsdag i festivaluken, besto av 19 arrangementer. Blant forfatterne som deltok i denne delen av programmet var blant andre Meg Rosoff, Gro Dahle, Arnar Már Arngrímsson, Linde Hagerup og Kari Stai. Arrangementene var godt besøkt, både av bransjen og av et lokalt publikum.

2.4 Boklek

I samarbeid med Oppland fylkesbibliotek og alle de 26 folkebibliotekene i Oppland har vi et mål om å skape positive litteraturopplevelser for alle skolestarterne i fylket. Prosjektet Boklek engasjerer hvert år en barnebokforfatter eller illustratør som reiser på turné til alle folkebibliotekene i Oppland. I etterkant av bibliotekbesøkene blir barna invitert til å være med på litteraturaktiviteter i egen barnehage. I 2017 var Svein Nyhus Boklek-forfatter, og reiste rundt og møtte de 1600 skolestarterne som deltok på Boklek i år. I tillegg deltok Svein på mange arrangementer under festivaldagene, samt hadde rollen som festivalkunstner med separatutstilling på Galleri Zink. Oppslutningen om Boklek er stor, vel 80 % av de inviterte barna deltok, og tilbakemeldingene er utelukkende positive. Eidsiva er hovedsponsor for Boklek.

2.5 Helårsdrift på Litteraturhus Lillehammer

Med Litteraturhus Lillehammer, som er et samarbeid mellom Norsk Litteraturfestival, Lillehammer bibliotek, Nansenskolen og Høgskolen i Innlandet (tidl. Høgskolen i Lillehammer), har Lillehammer utviklet en viktig arena for litteratur- og samfunnstemaer året igjennom. Etter snart fem års drift er litteraturhuset nå godt etablert i lokalsamfunnet, programmet blir finansiert gjennom prosjektstøtte fra ulike hold, mens det administrative arbeidet dekkes gjennom øremerkede midler i Lillehammer bibliotek. Litteraturhuset er fortsatt et samarbeidsprosjekt hvor festivalen og de andre partene sitter i programrådet, bidrar økonomisk og bidrar til en best mulig markedsføring og gjennomføring av tilbudet.

Arrangementene foregår i Lillehammer bibliotek. Besøkstallene er jevnt høye, medieeksponeringen god, og det råder en positiv holdning i allmennheten. Programmet som er gjennomført mellom forrige festival og denne har vært variert og tettpakket, med forfattermøter, foredrag, panelsamtaler, barneforestillinger m.m. Høsten 2016 arrangerte vi en sakprosafestival, som ble støttet av NFF og som foregikk dagen før Sakprosafestivalen i Oslo. Temaet for sakprosafestivalen på Lillehammer var Krigen i Syria og vi inviterte Åsne Seierstad, Sigurd Falkenberg Mikkelsen, Cecilie Hellestveit og Linn Kongsli Hillestad til å holde hvert sitt foredrag før kvelden ble avrundet av en panelsamtale, med dem i panelet. Sakprosafestivalen er godt etablert og i høst utvider vi med en egen dag for barn.

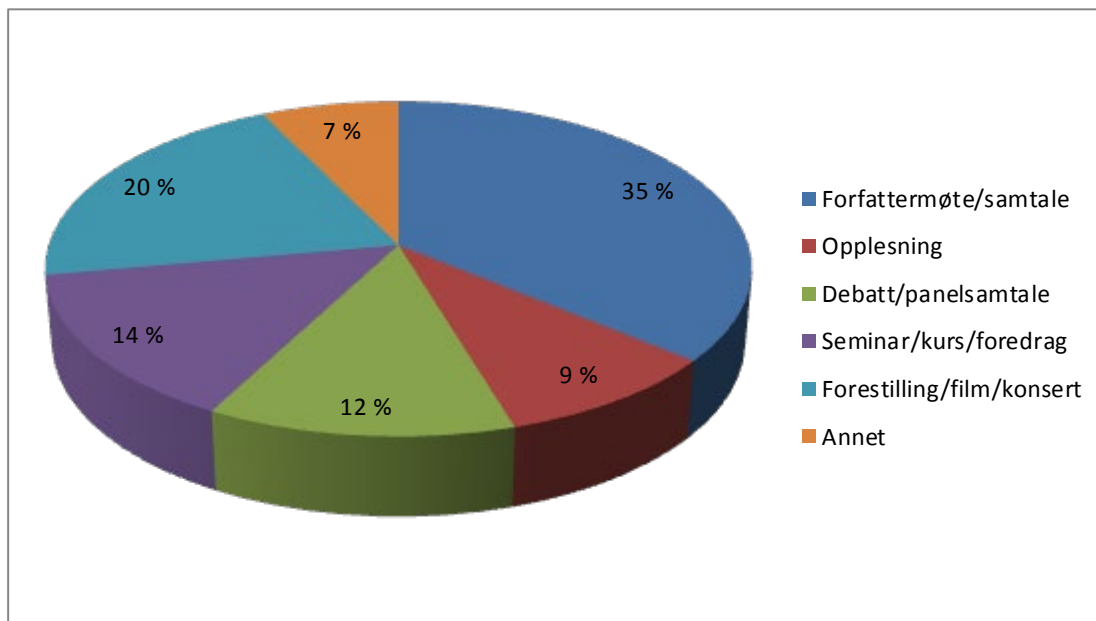
3 - FESTIVALEN I TALL

Festivalen hadde til sammen 228 arrangementer. I disse deltok omkring 350 artister (i tallet inngår både forfattere, moderatorer (som ofte er forfattere), musikere og andre som hadde en rolle på scenen under festivalen). Av disse var 190 engasjert som forfattere og representerte til sammen 24 nasjoner. Kvinnelige artister stod bak 298 festivalopptredener og mannlige artister stod for 324 opptredener. Den prosentvise fordelingen mellom kjønnene er: menn – 52 % og kvinner – 48 %.

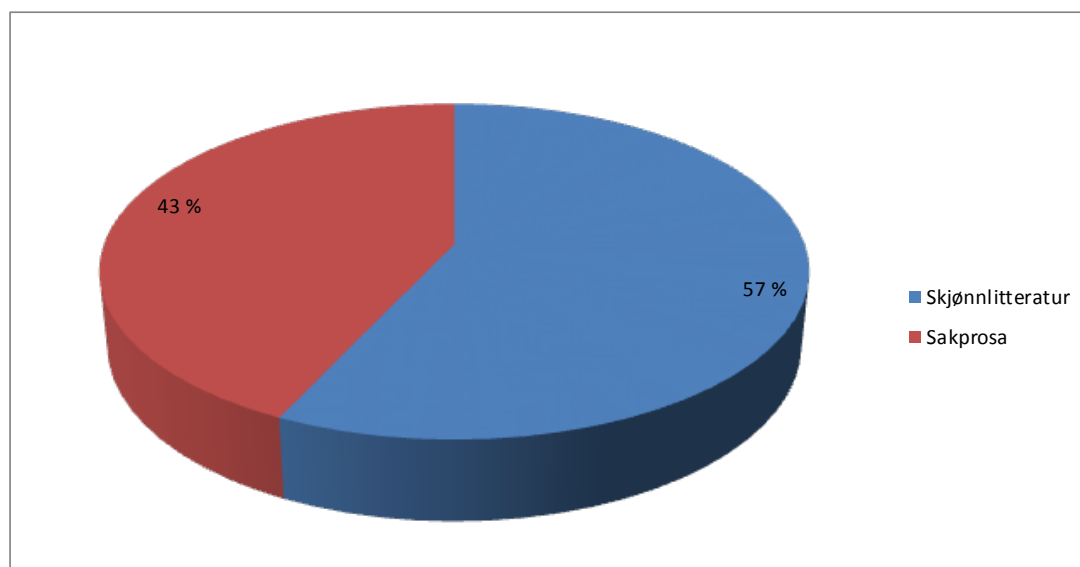
For å realisere en festival av dette formatet er det behov for mange gode medhjelpere. I tillegg til et styre og råd, hvor mange er aktive under festivalen, hadde vi i år om lag 240 frivillige som var i sving sent og tidlig. Årets festival hadde i tillegg over 70 samarbeidspartnere som bidro på ulikt vis.

Bredde i programmet

Programmet omfatter ulike typer arrangement som fordelt seg slik:

*Kategorien annet består av kunstutstillinger, quiz, hagefest med mer.

43 % av festivalens litterære program var faglitterært. 57 % var skjønnlitterært.

Billettsalg vs. gratisarrangementer

Alle programposter for barn og unge er gratis. Det er også alle programposter i Søndre Park og en del enkeltarrangementer på andre arenaer. I løpet av festivalen fikk publikum tilbud om 138 programposter som krever billett og 91 åpne, gratis programposter. I tillegg kommer tilbudene om gratis verksteder og seminarer.

Publikumsoppslutning

Festivalen teller alle besøkende på alle arrangementer, også på de som er gratis. Publikum på aktiviteter på åpen gate og på utstillinger er ikke telt med. Besøkende blir telt på alle arrangementene de deltar på.

Totalt var det 26 703 besøkende på arrangementene som inngikk i festivalen. 8846 av disse deltok på arrangementer for barn og ungdom. I tillegg kommer de 1600 skolestarterne som deltok på Boklek. De er

ikke regnet inn i besøkstallet for festivalen.

Av et besøkstall på 26 703 var det 13 344 som deltok på arrangement som krever billett, i form av enkeltbillett, festivalpass, artistpass el. Billettinntekter utgjør ca 11 % av festivalens inntekter.

Her er en oversikt over hvor mange publikummere som deltok på ulike typer arrangementer:

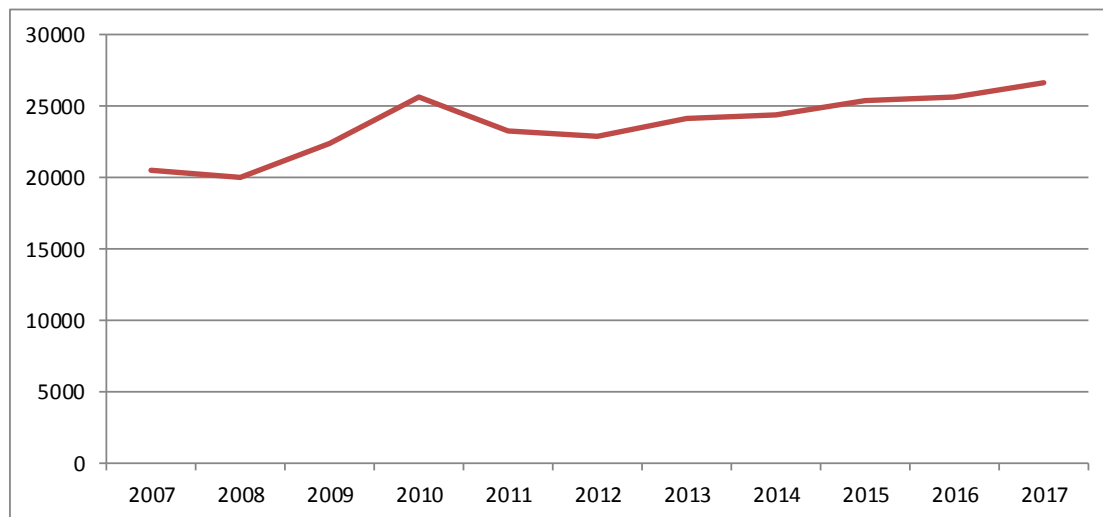
Pegasus – kurs/verksteder + konkurranser	258
Pegasus – festivalprogram	8588
Ekstern arrangør, gratisarrangement	1236
Ekstern arrangør, arr med billettsalg	3809
Øvrige gratisarrangement	3377
Øvrige arrangement med billettsalg	9435
Til sammen	26 703

Totalt var det 35 barnehager og i overkant av 110 skoleklasser som deltok på Pegasus-programmet i 2017.

En del publikum, samt artister, sponsorer og samarbeidspartnere har festivalpass, men de fleste har løst billett i døra. Tall fra publikumsundersøkelsen viser at 66 % av de som har svart på undersøkelsen benyttet seg av enkeltbilletter, 16 % hadde fullt festivalpass, mens 6 % hadde dagspass. 6 % av de som svarte på undersøkelsen deltok kun på gratisarrangementer.

Slik har utviklingen mht besøkstall vært de siste 10 årene:

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
20000	22400	25600	23340	22 851	24 173	24 360	25 382	25 606	26703

Publikumsundersøkelse

Norsk Litteraturfestival gjennomfører hvert år en publikumsundersøkelse i etterkant av festivalen. Undersøkelsen tar sikte på å finne ut mer om hvem publikummet vårt er, hvor fornøyde de er og hvordan de har fått kjennskap til festivalen. Undersøkelsen ble sendt ut til 891 og besvart av 368 personer.

Hvem er festivalens publikum?

Det er 76 % kvinner og 24 % menn som har svart på undersøkelsen. Aldersmessig fordeler publikummet seg slik: 11.5 % er under 30 år, 30 % mellom 30 og 50 år, 50 % mellom 50 og 70 år og 8.5 % over 70

år i tillegg til 8588 barn og ungdom som deltar på Pegasus og som ikke får anledning til å svare på spørreundersøkelsen.

67 % av de som har svart er tilreisende (15 % fra Hedmark/Oppland (unntatt Lillehammer), 22 % fra Oslo/Akershus, 25 % fra resten av Norge og 3 % fra utlandet), mens 33 % er bosatt på Lillehammer.

78 % av festivalens publikum deltok på festivalen over flere dager og 39 % av disse bodde på hotell/vandrerhjem/leid hytte. 19 % overnattet hos venner/familie eller egen/lånt hytte.

Et aktivt publikum som er interessert i festivalen som helhet

Det er programmet som helhet som trekker 42 % til festivalen, mens 37 % kommer for enkeltforfattere, 17 % kom fordi venner og familie skulle hit. 21 % oppgir at deltakelsen var jobbrelatert.

41 % finner informasjon om festivalen på nettsiden vår, 25 % bruker papirprogrammet, mens 9 % oppgir at sosiale medier og slekt og venner er den primære kilden til informasjon om festivalen.

Vi ser også at publikum deltar på nokså mange arrangement: 21 % deltok på 1-2 arrangement, 36 % deltok på 3-5 arrangement, 26% mens hele 17 % av de som svarte deltok på mer enn 10 arrangement. 29% deltok på festivalen for første gang i år.

Når 96 % av de respondentene svarer at de ønsker å komme tilbake tyder det på høy tilfredshet i publikum!

4 - MARKEDSFØRING OG INFORMASJON

Programslipp

I desember lagde vi for første gang en facebook-julekalender for festivalen. Kalenderen besto av ett innlegg per dag, og rommet giveaways, nyheter og programdrypp. De første navnene som ble sluppet til årets festival var Kamila Shamsie, James Rebanks og Meg Rosoff. Dagbladet og Byavisa dekket slippet med et oppslag hver. De inngikk også i julekalenderen. Til sammen ble 18 forfatternavn sluppet i løpet av denne perioden, og innleggene nådde bredt ut og skapte stort engasjement. Vi kommer til å fortsette med julekalender i sosiale medier.

Parallelt med slippene i sosiale medier sendte vi ut en del pressemeldinger samt produserte saker til våre egne nettsider. Slippene genererte ikke et stort billettsalg, men fikk en del oppmerksomhet.

Fra januar og utover våren hadde vi kontinuerlige programdrypp. Vi samarbeidet med ulike medier om de ulike slippene, og hvert nye drypp genererte oppmerksomhet: Byavisa dekket nyheten om at Kim Hiorthøy stod bak årets plakatlustrasjon og GD lagde noen saker hvor de fokuserte på «Menn som leser» og litteraturfestivalens arbeid for også å få den målgruppa engasjert i festivalen.

For lanseringen av Pegasus-programmet gikk vi bort i fra frokostmøtet vi har hatt de siste årene, og hadde i stedet slipp i pressen, sosiale medier og på egne nettsider. Vi fikk god oppmerksomhet i både GD og Byavisa, større enn hva vi har fått tidligere år, og responsen på slippet var også stor fra skoler og barnehager. Programmet ble fulltegnet i løpet av kort tid.

Hele programmet ble offentliggjort på et frokostmøte på Lillehammer bibliotek 4. april. Samtidig ble billettsalget til alle resterende arrangementer satt i gang. Festivalens satsing på indisk litteratur,

nasjonalisme, ytringsfrihet og musikk var blant nyhetene som ble lagt frem denne dagen. GD og Lillehammer Byavis var til stede med journalister og fotograf. NTB laget en sak om slippet som ble fanget opp av en rekke medier og Bok365 hadde sak med tittelen «Sterke navn på Lillehammermenyen». Alt i alt medførte programlanseringen mye og positiv oppmerksomhet.

Underveis i festivalen fungerte kommunikasjonen via festivalens kanaler (nettsider, sosiale medier, pressemeldinger) bedre enn tidligere, noe som skyldes flinke frivillige og at arbeidet var bedre organisert og planlagt. Festivalfoto og småsaker ble publisert og distribuert i et tempo og takt vi opplevde som tilfredsstillende. Vi ser behov for en redaktørfunksjon under festivalen, som kan fange opp skrivefeil samt se over innlegg før de publiseres. Dette ønsker vi å innføre neste år.

Venstre: En av mange festivalbøker over festivalens gule profolfarge (Foto: Mette Banken)

Høyre: Festivalens emneknagg på sosiale medier, #littfest (Foto: Caroline Strømhylden)

Sosiale medier

Norsk Litteraturfestival er aktiv i sosiale medier. I mai har vi hatt en publiseringsfrekvens på ca. ett innlegg per dag frem til festivalstart. Innleggene har hatt ulik respons, fra 500 til i overkant av 19 000 visninger. Vi har forsøkt å publisere innlegg i ulike formater med hovedfokus på lenker, bilder og opplastede videoer. Statistikken viser at video er det formatet som stabilt når ut bredest, med fra 4 000 visninger og oppover.

Vi har også satset mer på facebookannonsering i oppkjøringen til festivalen, og har i mai hatt 7 ulike annonser gående. Annonsering av innlegg har vist seg både å ha best rekkevidde og lavest kostnad per resultat.

Antall følgere i sosiale medier	2013	2014	2015	2016	2017
Facebook	2640	3301	4437	6223	7309
Twitter	1683	2235	2650	2833	3022
Instagram	-	-	900	1517	2490

Festivalen benytter sosiale medier til å dryppe nyheter om egen festival, informere om andre litteraturfestivaler eller litteraturrelaterte nyheter, involvere publikum gjennom konkurranser og oppfordring til deltakelse, samt markedsføring og annonsering.

Nettsider

Festivalens nettsider har hovedfokus på kommende festival og nyheter knyttet til denne, men det er også her en finner informasjon om programmet på Litteraturhus Lillehammer, festivalens historie og andre

litteraturnyheter. På nettsiden finnes også en oversikt over alle litteraturfestivalene i Norge, med lenker til deres hjemmesider.

Statistikk fra de siste årene bekrefter inntrykket fra publikumsundersøkelsen om at nettsiden er blant festivalens viktigste kanaler:

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Brukere	24 322	37 217	40 775	49 499
Økter	40 961	59 225	60 923	76 929
Sidevisninger	168 747	200 890	171 479	222 605
Unike brukere i festivaluken	7 867	9 342	8 132	11 675

App

Til tross for at nettsidene blir en stadig viktigere kanal for å nå festivalpublikummet har vi opplevd at det er problematisk å nå ut med endringer og annen aktuell informasjon underveis i festivalen. Vi har også fått spørsmål om app fra publikum som i økende grad bruker det i andre sammenhenger. En god festivalapp kunne avhjelpe behovet for å gi publikum alltid oppdatert informasjon på mobilen og vi brukte høsten til å sjekke ulike tilbydere. Vi har valgt å samarbeide med Appsmakerstore, som i tillegg til å være prisgunstig tilbyr en løsning hvor informasjonen i appen hentes fra nettsiden, slik at vi ikke endte opp med enda en kanal som må holdes oppdatert. Appen ble lansert rett før festival og ble markedsført i det trykte programmet, på nett og på stand i gågata. 523 lastet ned appen og vi fikk positive tilbakemeldinger. Appen har forbedringspotensial og vi vil bruke tiden fram mot neste festival til å få utsendelse av pushmelding til å fungere bedre, gjøre appen mer kjent og så videre.

Trykksaker

Hovedprogrammet var klart til programlansering 4. april. I tillegg ble det laget et program på engelsk for våre internasjonale gjester. Plakaten ble trykket i to ulike formater. I tillegg trykker flere av våre samarbeidspartnere opp egne plakater for sine seminarer/ arrangement.

Festivalen i media

Antall akkrediterte pressefolk har holdt seg stabilt de siste årene. Både små og store aviser var til stede, samt radio og TV. Festivalen hadde besøk av flere utenlandske medier enn tidligere, blant andre danske Weekendavisen, The Hindi fra India og LFE fra Filippinene.

Under festivalen var det deltakelsen til Ngugu wa Thiong'o, Kamila Shamsie og Sjón, det indiske fokuset, samt utdelingen av Doblougprisen og Uprisen som fikk mest oppmerksomhet i pressen. Omtalen av årets festival har vært overveiende positiv. Noen eksempler:

«Sterke navn på Lillehammer-menyen. Den stadig nobelprisaktuelle Ngugi wa Thiong'o fører an et sterkt felt med forfattere til Norsk Litteraturfestival denne våren.» *Vebjørn Rogne, Bok & samfunn*

«Den nordiske satsingen er et tegn i tiden. Litteraturfestivalen på Lillehammer er i år full av nordiske programposter: Den islandske forfatteren Sjón er en av hovedgjestene, og i går ble betydningen av TV-serien SKAM diskutert i et eget seminar om nordisk språkforståelse. I dag er det nordisk mesterskap i slampoesi, i morgen vil den danske akademikeren Kasper Green Munk forelese om Skandinavias brune flekker». Munk forsker på hvordan ulike former for fascisme og autoritære strømninger behandles i den skandinaviske samtidslitteraturen.» *Ingunn Økland, Aftenposten 01.06.17*

«To høydepunkter sitter igjen etter den en time og tre kvarter lange forestillingen. Begge var framført av norske og indiske artister i skjønn forening. Nils Petter Molvær spilte sammen med Jesse Milliner på piano og Trilok Gurtu på perkusjon. Fabelaktig musikk! Molvær og Gurtu sto fram som musikalske tvillingsjeler, her snakker vi rytmer og toner på tvers av alle landegrenser.

Uforglemmelig var også Ila Arun og Kåre Conradis felles kortversjon av «Peer Gynt», bygd på Conradis energiske enmannsprosjekt og Aruns fargerike framføring av Ibsens stykke på sin egen festival i Mumbai. Mens Conradi framførte tekstene og fortalte på norsk, spilte Arun mor Åse på hindi. Eksotisk og spenstig, en demonstrasjon av Ibsens universelle kraft. Gjendineggen i Himalaya!»

Fredrik Wandrup, Dagbladet, 01.06.17

«En annerledes by i fem dager

Der går Vigdis Hjorth? Og det der må da være Karl Ove Knausgård? Litterære personligheter kommer tett på under Norsk litteraturfestival. Lillehammer sentrum endrer på en måte karakter mens litteraturfestivalen pågår. Og det er flere kjente fjes i gata enn på en vanlig ukedag. Mange benytter anledningen til å oppleve litterære størrelser på nært hold.» *GD, 02.06.17*

«På Lillehammer litteraturfestival, som pågår denne uken, er det ingen mangel på forfattere med bøker som virker. Med fokus på India og Pakistan følger programmet nesten med nødvendighet brennbare politiske spørsmål: Rana Dasgupta skriver om globalisering og kapitalisme, Kamila Shamsie om Pakistans betente politiske historie, og Laxmi, som har valgt å leve innenfor den indiske hijratradisjonen, skriver om menn som lever som kvinner midt i Indias hierarkiske klassesamfunn. En annen hovedgjest er den kenyanske forfatteren Ngugi wa Thiong'o, som satt fengsel i Kenya for å ha stilt spørsmål ved vedtatte sannheter om kjønn, makt, tradisjon og politisk innflytelse, og som har satt varige politiske spor gjennom å ha gått i bresjen for afrikansk litteratur på morsmålet.» *Ane Farsethås, Morgenbladet 02.06.17*

«Det er lettare sagt enn gjort å skape ein litteraturfestival av internasjonalt format, brei nok til å sanke gode besøkstal og spiss nok til å vere litterært interessant. Litteraturfestivalen på Lillehammer har langt på veg klart kunststykket. [...] Blant dei mange andre programminnslaga på festivalen, er det i år på sin plass å nemne Pegasus, programmet for barn og unge, som har tiårsmarkering. Under leiing av Anne-Thea L. Haavind er Pegasus eit viktig signal om at festivalen faktisk bryr seg om dei unge boklesarane, meir enn å utgjere eit barnekulturelt alibi.» *Alf Kjetil Walgermo, Vårt Land 03.06.17*

Teltet, festivalarrangement strømmes. (Foto: Therese Bendiksen)

TV og strømming

NRK Østnytt og kveldsnytt hadde innslag med Ila Arun og Kåre Conradi i forbindelse med åpningen, Østnytt var også til stede på poesislam og da kulturministeren møtte skoleelever og forfattere på biblioteket. TV2 hadde innslag med Bjørn Rørvik og Gry Moursund. I tillegg var det flere radioinnslag om festivalen i forkant av og under festivalen.

Vi hadde et samarbeid med avdeling for TV-fag på Høgskolen i Innlandet som produserte filmopptak fra alle arrangementer i Lillehammer bibliotek onsdag, torsdag og fredag. Produksjonene ble strømmet direkte på gd.no, og er i etterkant publisert på festivalens nettsider. Høgskolen filmet i tillegg Bjørnsonforelesningen som også er tilgjengelig i ettertid.

Flere samarbeidspartnere strømmet og/eller filmet egne arrangementer under festivalen, som for eksempel NFF og Oppland fylkesbibliotek. Arrangementet Svingens barnebokverden er publisert som podcast i ettertid.

Andre markedsføringstiltak

Markedsgruppa stod som vanlig på stand i gågata på Lillehammer alle lørdager fra programslipp til festival. Vi har annonsert i aviser lokalt og nasjonalt, fått redaksjonell omtale og hatt samarbeid om konkurranser med tidsskrift, aviser og forlag. Vi har holdt foredrag og presentasjoner i ulike sammenhenger, hatt arrangementer på Litteraturhus Lillehammer og distribuert programmer både lokalt, i Oslo og flere andre steder i landet. Vi får benytte bibliotektransporten til distribuering av program til alle bibliotek i fylket og til større bibliotek på landsbasis. Festivalens miljøgruppe satte med sine kreative bokinstallasjoner preg på byen under festivalen for tredje år på rad, og både foodtruckene og teltet på Stortorget skapte god stemning i byen.

Publikum i teltet lytter til Nina Lykke, Monica Isakstuen & Ane Nydal (Foto - Caroline Strømhylden)

5 - ØKONOMI

Det faglige, praktiske og økonomiske samarbeidet med kulturinstitusjoner og organisasjoner er en forutsetning for en så omfattende festival av så høy kvalitet til et så moderat budsjett.

Totale inntekter for 2017 ser ut til å bli ca 7 800 000,-.

I hele tusen	2013	2014	2015	2016	2017
Offentlige tilskudd	4 695	4 806	5 053	5060	5104
Andre tilskudd/sponsormidler	1 174	1 413	2 230	1610	1480
Egeninntekter	898	825	871	1126	1340
Totalt	6767	7044	8154	7796	7826

I tillegg til omsetningen må den betydelige verdien av de 240 frivillige som jobbet gratis under festivalen understrekes. De frivillige nedla om lag 3150 arbeidstimer som forsiktig anslått utgjør en verdi på mellom 800 000,- og 1 million. Enkelte av festivalens samarbeidspartnere (Kritikerlaget, Oversetterforeningen, Nansenskolen, ICORN m.fl.) er ansvarlige for totalt 53 arrangementer som inngår i festivalprogrammet og dekker også deler av kostnadene til disse.

Økt billettsalg og egeninntekter

Norsk Litteraturfestival har en ikke-kommersiell målsetting. Til tross for at festivalen byr på en rekke gratisarrangementer og program i små, intime lokaler der publikum kommer tett på forfatterne har billettinntektene det siste året gått opp fra 10 til 11 % av omsetningen. Festivalens egeninntekter, som består i billettinntekter, salg av annonser i program, barsalg og barteravtaler, er på vel 17 %.

Festivalen betyr mye for byen Lillehammer og næringslivet her. En stor publikumstilstrømning gir betydelige tilskudd til byens handelsstand og overnattings- og serveringssteder.

Avhengig av offentlig støtte

Festivalen mottar betydelig offentlig støtte. Norsk Litteraturfestival var knutepunktfestival fra 2006 til ordningen ble avviklet 1. januar 2016. Fra å ha blitt tildelt midler over statsbudsjettet søker vi nå Kulturrådet, men vi vet ennå ikke hvordan Kulturrådet vurderer og plasserer Norsk Litteraturfestival i sine litteraturformidlingsordninger. Det får vi vite i løpet av høsten og vi er så langt optimistiske, og har tro på at festivalen får nødvendig forutsigbarhet og langsiktighet som gjør at vi kan opprettholde ambisjonene om å være Nordens største og en av de viktigste litteraturfestivalene i Norden også framover.

Festivalen har en sunn økonomi, med en solid egenkapital som bidrar til at festivalen kan planlegge årene som kommer med relativ trygghet.

6 - SAMARBEIDSPARTNERE

6.1 Nettverkssamarbeid

NLF – Nettverk for norske litteraturfestivaler

Norsk Litteraturfestival har det administrative ansvaret for nettverket NLF og inviterer alle de norske litteraturfestivalene til et årlig møte på Lillehammer under festivalen. Forumet har koordinering, kompetanseutveksling, samt profesjonalisering av litteraturfestivalfeltet som mål.

Tema for vårens seminar var «det nasjonale vs det internasjonale». Siri Odfjell Risdal presenterte tenkningen bak Nordisk barnebokkonferanse i Stavanger, Birgitte Eek fra NBI bidro med innspill og råd i forhold til nordisk og internasjonal festivalprogrammering og dagen ble avsluttet med et panel hvor litteraturfestivaler utenfor Norges grenser presenterte sine strategier med hensyn til det nasjonale kontra det internasjonale. I panelet: Ulrich Schreiber, festivalsjef Internationales Literaturfestival Berlin, Tobias Bock, programsjef for Lit. Cologne, Stella Soffia Jóhannesdóttir, festivalsjef Reykjavik International Literature Festival og Annabell Meyer, presseansvarlig Harbourfront Literature festival. Moderator: Mathias Samuelsen, kunstnerisk rådgiver Norsk Litteraturfestival.

NF – Norske festivaler

Festivalen er medlem i interesseforeningen Norske festivaler, som er den eneste sjangerovergripende foreningen som samler festivaler i Norge, og gjør et viktig arbeid gjennom å tilby kurs, veiledning og tilbud som bidrar til å profesjonalisere festival-Norge. Etter Kulturrådets vedtak om at den offentlige støtten til samvirket skal kuttes jobber styret, hvor festivalsjef Marit Borkenhagen er en av representantene, med å finne en modell for videre drift. Litteraturfestivalen har i løpet av året deltatt på fagdag i regi av NF med tema synlige festivaler.

Nordisk festivalnettverk

Det relativt ferske og uformelle nordiske litteraturfestivalnettverket, som Norsk Litteraturfestival har etablert sammen med Helsinki Lit og Stockholm Literature, er nå godt etablert og er et nyttig nettverk for erfaringsutveksling og samarbeid. Vi har gjennomført et todagers seminar på Gotland, dagsseminar med etterfølgende festivalbesøk på Louisiana Literature, møte i Reykjavik i forbindelse med Reykjavik International Literary Festival, som ønsker seg inn i nettverket, og samles også senere i høst i Stockholm i forbindelse med Stockholm lit. Nettverket har fått støtte fra Nordisk kulturfond til å utvikle nettverket og besøke hverandres festivaler.

Litteraturbyen Lillehammer

I samarbeid med Lillehammer kommune, Oppland fylkeskommune, HINN, Nansenskolen m.fl. jobber Norsk Litteraturfestival for at Lillehammer skal bli en litteraturby innenfor UNESCO Creative Cities. Søknad om opptak i nettverket ble sendt i juni 2017 og svar foreligger i løpet av høsten.

6.2 Samarbeidspartnere og støttespillere

Hovedsamarbeidspartnere

Eidsiva, Sparebankstiftelsen, Fritt Ord, Eckbos Legater, Kavlifondet, Dagbladet, GD, Høgskolen i Innlandet, Nansenskolen, Lillehammer museum.

Offentlige bidragsytere

Kulturrådet, Oppland fylkeskommune, Lillehammer kommune, Regionrådet, Nordisk kulturfond, den norske ambassaden i New Dehli og det norske konsulatet i New York.

Øvrige samarbeidspartnere og støttespillere

Aschehoug forlag, Aulestad, Birkebeineren Hotel & Apartments, Biografisk selskap, Bjerkebæk, Bokhandlerforeningen, Bokvennen forlag, Byavisa, Café Stift, Cappelen Damm, Clarion Collection

Hammer Hotel, Dagbladet, Den Norske Forfatterforening, Den Norske Forleggerforening, Det Norske Samlaget, Dramatikkens Hus, Elephant Kunsthall, First Hotel Breiseth, Flamme forlag, Font, Foreningen lles, Forlaget Oktober, Framtidsbiblioteket, Galleri Zink, Gausdal folkebibliotek, GD, Gjøvik bibliotek, Grafill, Gravdahl Bokhandel, Gyldendal Norsk Forlag, Gymnadenia, Haakons Pub, Jobben Lillehammer, ICORN, Kagge forlag, Klassekampen, Kolon forlag, Kulturhuset Banken, Leser søker bok, Lillehammer Bibliotek, Lillehammer Hotell, Lillehammer kino, Lillehammer Kunstmuseum, Lillehammer læringssenter, Lillehammer Rotary, Lillehammer Sentrum Drift, Lykkelige dager, Maihaugen, Manifest forlag, Mølla Hotell, Morgenbladet, Mølla hotell, Nansenskolen, Nettverk for norske litteraturfestivaler, Norsk barnebokinstitutt, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, NORLA, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Filmskole, Norsk Forfattersentrum, Norsk Kritikerlag, Norsk Oversetterforening, Norsk PEN, Oppland Fylkesbibliotek, Oppland Kunstsenter, Parkkaféen, Pax forlag, Pelikanen Plan B, Scandic, Sigrid Undset-selskapet, Stasjonen, Storytel, Spartacus, Tema Teater, Tiden Norsk Forlag, Tyrili, Vigmostad & Bjørke

6.3 Kjøpte tjenester

Festivalens visuelle profil og trykte materiale ble levert av Blæst og nettsidene leveres av Mirconsult. Bright Norway og Lillehammer Lyd og Lys er blant dem som sørget for lyd og lys under festivalen. Billetter selges gjennom eBillett.

7 - ORGANISASJONEN

7.1 Administrasjonen

Marit Borkenhagen	100 % åremål	festivalsjef
Mathias R. Samuelsen	60 % åremål	kunstnerisk rådgiver
Anne Thea Haavind	80 % åremål	programansvarlig Pegasus/ prosjektkoordinator
Annette Seglem	100 % fast	produksjonskoordinator

7.2 Styret

Harald Thoresen, styreleder
 Anne Gaathaug, nestleder
 Gudmund Moren
 Ivo de Figueiredo
 Elisabeth Steen
 Janneken Øverland
 Christian Kjelstrup
 Jørgen Damskau, vara
 Inger Greaker Myhren, vara

7.3 Rådet

Margit Walsø, NORLA leder
 Hans Tarjei Skaare
 Mari Nørstegård Tomren

Jostein Skurdal
Bente Ohnstad
Arne Hugo Stølan
Mads Nygaard
Vilde Kamfjord
Tore Slaatta
Kristenn Einarsson
Birgitte Eek
Svein Olav Hoff
Vivian Haverstadløkken
Hilde Hagerup
Tone Selboe

7.4 Frivillige

Vi hadde i år et rekordstort frivilligkorps med 240 personer i arbeid. Samarbeidet med Lillehammer Rotary gir festivalen 15 frivillige og organiseringen av dette fungerte veldig bra i år.

De frivillige gjorde en formidabel innsats under årets festival. Det er viktig at de frivillige er godt forberedt og kjenner sine oppgaver under festivalen, hvis ikke havner de lett i ubehagelige situasjoner og servicen for publikum og forfattere blir dårligere. Tilbakemeldingene fra de frivillige tyder på at opplæringsprogrammet har fungert etter hensikten.

I etterkant av festivalen ble det sendt ut en undersøkelse til festivalens frivillige som har gitt oss nyttig informasjon om de frivillige:

Mer enn halvparten har vært frivillig flere ganger tidligere og mer enn 10 % har vært frivillig i mer enn 11 år. Når de frivillige blir spurt om hvilke stikkord som best beskriver oppgavene de får som frivillige er det sosialt, lærerikt, spennende og givende som blir hyppigst nevnt. Aller mest gledelig er det at 73 % svarer at de vil være med neste år, mens 24 % holder muligheten åpen.

Gruppeledere:

Anne Mari Løken Runde	Frivilligkoordinator
Sissel Fjeldet	Lillehammer bibliotek
Helen Normann	Lillehammer Kunstmuseum, Plan B
Berit Melkild	Søndre park & Elephant Kunsthall
Marthe Kråbøl	Kulturhuset Banken, Café Stift
Kirsti Haavind	Kulturhuset Banken, 2. etasje
Astrid Halså	Banknatta, Galleri Zink
Bente Bogren	Maihaugen, Bjerkebæk, Aulestad
Kristin Nilseng	Teltet og Hvelvet
Turid Thomassen	Festivalkontoret
Malin H. Adriaensen	Pressekontoret
Caroline Strømhylden	Foto
Møyfrid Tagestad	Økonomi
Dag Feldborg	Vertskapsgruppe
Toril Larsen Bouchikhi	Marked lokalt
Kjell Hole	Marked Oslo
Caroline Allum	Vertskap band/backstage
Inger Nordby	Transport
Vilde Bakkevig	Miljø
Line Syversen Petersen	Standgruppe
Knut Larsen	Bar
Ingrid Bøhle	ICORN

I tillegg til gruppene over hadde elever fra tre av de videregående skolene på Lillehammer det hele og fulle ansvaret for 4 forfattere og 1 band. Vi samarbeidet også med NAVs tilbud Frisk, som bidro med frivillige som snekret utemøbler, brettet bøker og møblerte Festivalkontoret etc. Tyrili bidro med en gruppe frivillige som hadde ansvar for arrangementene på Tyrili, Tyrili drift som kjørte paller og hang opp seil i bakgården til Elephant, Tyrili klatregruppe hang opp backdrop i klatrehallen.

Involvering av de frivillige

I oktober 2016 inviterte vi alle frivillige til høstfest med suppe og vin samt forestillingen *3 kvinner* på Bjerkebæk. Kvelden var først og fremst en takk for innsatsen for forrige festival.

I løpet av høsten var en ressursgruppe blant de frivillige involvert i arbeidet med å utarbeide nye innslippsskjemaer for stedsgruppene. Før jul inviterte vi på gløgg og pepperkaker på kontoret og alle som møtte kunne ta med seg en bok som julegave.

Fra januar 2017 ble det avholdt månedlige møter for gruppelederne med informasjon om programmet og praktiske forberedelser fram mot kommende festival. Det var gruppevise opplæringsmøter om bruk av iPad og iZettle, samt opplæring i innslippsrutiner. Det ble også oppfordret til sosiale møter utenom disse.

29. mai var det kickoff på Lillehammer bibliotek med utdeling av t-skjorter og frivilligpass, kake, samt de siste beskjedene og lykkeønskninger. Alle frivillige ble invitert til festivalåpningen og alle gruppelederne ble dessuten invitert til den påfølgende mottagelsen i teltet. På festivalens siste dag samlet vi de frivillige i teltet med mat og drikke før avslutningskonserten.

8 - UTFORDRINGER

Norsk Litteraturfestival er den største litteraturfestivalen i Norden og har et program som markerer seg på internasjonalt nivå. En viktig utfordring for festivalen er å bli mer synlig i bybildet og gjennom det for det første å markere seg overfor et større publikum av lokale og tilreisende og for det andre trekke dem inn som aktive festivaldeltakere.

Et viktig hinder for videre publikumsvekst er fulle hoteller på Lillehammer under festivalen. Dersom hotellene styrer noe av bussturistene til andre uker vil de kunne fylle opp med tilreisende litteraturfestivalpublikum i stedet.

Interessen for å delta på arrangementer for barn og unge er større enn tilbudet, og dersom vi klarer å få på plass ytterligere finansiering vil vi kunne gi gode litteraturopplevelser til enda flere barnehager og skoleklasser.

I takt med at festivalen blir mer internasjonal øker behovet for tolking og informasjon på flere språk. Vi har ambisjoner om at festivalen i enda større grad blir en internasjonal møteplass hvor et internasjonalt publikum kan gjøre seg kjent med norsk litteratur og hvor et allment norsk publikum møter forfattere fra hele verden og opplever norsk litteratur i en internasjonal sammenheng og bedre tilrettelegging med tanke på tolking, oversettelser og flerspråklige arrangementer er viktig og kostnadskreven.

Festivalen har en kompleksitet og et omfang som gjør det nødvendig med et profesjonelt system til artist-, arenaplanlegging etc. Systemet vi har brukt til nå, som var en svært rimelig løsning med betydelige mangler og svakheter, legges ned og vi ser oss i den forbindelse nødt til å investere i et mer profesjonelt verktøy. Marcato er et kanadisk verktøy med mange fornøyde festivaler på kundelista. Når vi nå tegner en 2-årskontrakt med dem håper og tror vi at det vil bidra til å heve kvaliteten og lette arbeidet.

9 - OPPSUMMERING

Vårens festival var omfattende, variert og preget av høy kvalitet. Det indiske fokuset, som introduserte norske lesere for nye og interessante forfatterskap, besøk av fribyforfattere fra hele verden, som gjorde festivalen mer internasjonal enn noen gang, samt foredrag og debatter om viktige spørsmål knyttet til nasjonalisme og samfunnsutvikling gjorde at ulike publikumsgrupper fikk opplevelser som gjorde inntrykk, satte i gang nye tanker og opplevdes viktige. Tilbakemeldingene fra både forfattere og publikum er gode og avtrykket i mediene er overveiende positivt.

Årets nykommer var Elephant kunsthall hvor vi etablerte ny utendørscene rettet mot et yngre publikum. Vi hadde til sammen 21 arrangementer på denne scenen, blant annet vellykkede slamarrangementer, program med deltakerne på nordisk seminar, prisutdelinger og det student-initierte arrangementet «Det vi skrev som barn». Scenen blir med videre og vi skal jobbe enda mer med å etablere den som en «ung scene».

Festivalen har jobbet bevisst med å utvikle en internasjonal arena hvor så vel artister som publikum representerer et mangfold. Forfatterne som stod på scenen under Norsk Litteraturfestival i år representerte 24 nasjoner, på ICORN og PENs konferanse deltok 300 deltakerne fra mer enn 60 land. Forfulgte forfattere og flyktninger er en viktig målgruppe for Norsk Litteraturfestival. Et 20-talls fribyforfattere inngikk i sceneprogrammet og lokale flyktninger ble spesielt invitert til festivalen, både til å delta som frivillige og som publikum.

Pegasusprogrammet holder kvalitetsmessig høyt nivå og publikumsoppslutningen er økende. Dersom festivalen tilføres mer ressurser vil det være grunnlag for ytterligere utvidelse. Tilbudet er attraktivt for skoler og barnehager og vi ser at de som også investerer tid i forberedelser og etterarbeid er de som får mest ut av festivalbesøket. Kulturbuss er et nytt og svært populært tilbud som gjør flere skoler i stand til å delta.

Poesislam under Banknatta, teknikk ved Bright Norway (Foto - Caroline Strømhylden)

10 - FORFATTERE

Aanestad, Ingrid Z.	Dale, Jan Kristoffer	Heger, Anders	Larsen, Bård
Aarø, Selma Lønning	Damhaug, Torkil	Helleland, Linda	Larsen, Dag
Aasarød, Eskild Matre	Danielsen, Kristin	Hofstad	Larsen, Nils Ivar
Adhana, Sudesh	Davis, Lydia	Herbjørnsrud, Hans	Larsmo, Ola
Ahlund, Anna	Diakité, Jason Timbuktu	Herrman, Bjørn	Larssen, Eivind
Akerlie, Iben	Dibia, Jude	Hessen, Dag Olav	Laurantzon, Mira
Al-Ghafari, Imam	Dingstad, Ståle	Hjerpset-Østlie, Nina	Beckstrøm
Al-Mosilli, Housam	Doshi, Tishani	Hjorth, Vigdis	Lauritzen, Ellen Sofie
Algreen-Petersen, Elin	Dyreborg, Peter	Hoff, Svein Olav	Laxmi
Amini, Asieh	Egeland, John Olav	Holm, Freddy	Leine, Kim
Andreassen, Kyrre	Eggen, Torgrim	Holsve, Mari Moen	Lindell, Unni
Anker, Hedvig	Eidsvåg, Inge	Horst, Jørn Lier	Linderborg, Åsa
Arngrimsson, Arnar	Ekern, Simen	Hovland, Kjetil	Lohia, Pratab Singh
Már	Ellefsen, Bernhard	Malkenes	Lohira, Amrit Kaur
Arun, Ila	Elstad, Lotta	Hovland, Ragnar	Lund, Jacob
Asphjell, Jarodd	Emanuelson, Birger	Høvring, Mona	Lundbo, Thomas
Aubert, Marie	Emanuelson, Marius	Høyer, Fredrik	Lunden, Eldrid
Aurdal, Martine	Erdogan, Asli	Høyer, Ida Hegazi	Lunås, Ane Dorte
Aurstad, Tore	Ersland, Bjørn Arild	Ingebrigtsen, Eirik	Lykke, Nina
Banach, Agnes	Espedal, Thomas	Ingvaldsen, Bjørn	Lærarafelags, Føroya
Basso, Aina	Essam, Ramy	Isaksen, Kristine	Löfberg, Anders
Bennett, Claire-Louise	Fagerlund, Silje Aanes	Isakstuen, Monica	Løken, Alexander
Berg, Kristine	Farooq, Adel Kahn	Ismailova, Khadija	Løkke, Eirik
Bergdahl, Olivia	Farrokhzad, Athena	Jacobsen, Kjetil	Mahammadi, Narges
Berggren, Arne	Farsethås, Ane	Jensen, Lasse Nyholm	Malfang, Ragnhild
Bildøen, Brit	Felberg, Thomas	Johannessen, Kurt	Mardan, Basim
Birkvad, Ida	Fiske, Lars	Johansen, Knut	Handeland, Marie
Bjørset, Synnøve S.	Fjeldberg, Guri	Johansen, Kristin	Bergby Liene, Morten
Bokneberg, Maria B.	Fjæren, Eline Lund	Brantsegg	Marsdal, Magnus
Borge, Arne	Flatland, Helga	Jordahl, Jenny	McMillan, Andrew
Borkenhagen, Marit	Fløgstad, Kjartan	Jordal, Preben	Micaelsen, Vera
Bos, Ronald	Freeman, John	Jostad, Morten	Mikkell & Reverockerne
Breen, Marta	Furuset, Stig Elvis	Kagge, Erling	Moddi
Brenner, Hans Olav	Granlien, Camilla	Kalaiei, Ali	Moe, Karin
Bringsværd, Tor Åge	Grytten, Frode	Kjelstrup, Christian	Moi, Toril
Brochmann, Christen	Grøntvedt, Nina	Klarén, Helena	Mollerin, Kaja
Bruheim, Magnhild	Elisabeth	Klougart, Josefine	Schjerven
Bruseth, Ragnhild	Gudmundsson, Halldór	Kløvstad, Bjørn	Molvær, Nils Petter
Nelvik	Gulbrandsen, Liv	Knarvik, Thomas	Morten Hovland
Bråtveit, Inger	Guåker, Helene	Knausgård, Karl Ove	Mortensson, Marja
Bugge, Mikkell	Hagen, Roar	Kristensen, Tom	Moseng, Elisabeth
Bull-Gundersen, Anne	Hagen, Tove	Kuhn, Camilla	Mostue, Sigbjørn
Bystad, Eirik	Hagerup, Hilde	Kumano-Ensby,	Mousavi, Seyed Mehdi
Carmona-Alvarez,	Hagerup, Linde	Andreas	Movlud, Gunel
Pedro	Hammerlin, Joakim	Kumano-Ensby, Anne	Munk, Kasper Green
Conradi, Kåre	Hansen, Erik Fosnes	Linn	Myklebust, Eivind
DJ Ingebling	Hanssen, Eystein	Kvalshaug, Vidar	Møllerhaug, Nicholas
Dahle, Gro	Haugen, Karin	Kvernberg, Jorun Marie	Müller, Olav Brostrup

Müller, Reidar	Schiøtz, Cato	Vollan, Trine
Nedrejord, Kathrine	Sem-Sandberg, Steve	Voss, Vera
Nekrasov, Andrei	Shamsie, Kamila	Walsø, Margit
Nexø, Tue Andersen	Shenk, Joshua Wolf	Wandrup, Fredrik
Nielsen, Madame	Sjón	Wang, Ellen Andrea
Nilsen, Gro Jørstad	Skaansar, Jo	Widmark, Martin
Nilsen, Tove	Skaare, Hans Tarjei	Wiræus, Julia
Nordberg , Nils	Skaret, Erlend Flornes	Wolden, Hanne Kristin
Norddal, Eirikur Ørn	Skomsvold, Kjersti	Wærness, Gunnar
Nordengen, Kaja	Skredderberget, Asle	de Figueiredo, Ivo
Nordenhof, Asta Olvia	Slaata, Tore	von Hirsch, Pia
Noreng, Jan Tore	Slettemark, Guro	Åsbrink, Elisabeth
Nydal, Ane	Smith, Amalie	Østby, Hilde
Nyhus, Svein	Solhjell, Bård Vegard	
Odde, Bjørn Kåre	Solstad, Dag	
Okstad, Ella K	Stai, Kari	
Ólafsson, Sigurður	Steen, Thorvald	
Olsen, Tore Strand	Stenseth, Bodil	
Osazuwa, Evelyn	Strandén, Tiia	
Rasmussen	Stølan, Arne Hugo	
Ousland, Bjørn	Svindland, Frederik	
Paul, Dr. Sharad	Svingen, Arne	
Peers, Bobbie	Sæther, Anne Karin	
Pinto, Jerry	Sævareid, Heidi	
Plambeck, Dy	Søbye, Espen	
Polonskaya, Anzhelina	Sørum, Steffen	
Porter, Max	Teie, Marianne	
Raavand, Lars Haga	Theorin, Johan	
Rahman, Arifur	Thommesen, Olemic	
Ramnefjell, Trygve	Thomsen, Niels Jákup	
Ravn, Olga	Tjomlid, Gunnar M.	
Rebanks, James	Totland, Anders	
Reinertsen, Maria Berg	Trilok Gurtu Band	
Rem, Håvard	Trine Stensen	
Rem, Simen	Tripathi, Salil	
Rolfsen, Ulrik Imtiaz	Török, Agnes	
Rosoff, Meg	Tønes, Frank	
Rossi, Oscar	Ulstein, Hege	
Royæe, Yadollah	Uthaug, Gro Ann	
Rydland, Asbjørn	Vestrheim, Heidi Marie	
Rzadowska, Joanna	Vetlesen, Arne Johan	
Sakhizada, Hamid	Vikingstad, Margunn	
Salma	Vilde Kamfjord	
Samuelson, Mathias R.	Vinger, Audun	
Sandvik, Hilde	Vitanza, Demian	
Sarromaa, Sanna	Vold, Tonje	

VELKOMMEN TIL FESTIVAL

29. mai - 3. juni 2018